

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA W POLSKIM ŻYCIU KATOLICKIM

r. 1957

PODRÓŻE

Wizyta J. E. Księdza Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego we Włoszech w ciągu maja i czerwca, znajdowała się w centrum uwagi całego świata katolickiego. Audyencje u Ojca Świętego Piusa XII, konferencje odbywane z Jego najbliższymi współpracownikami, otrzymanie kapelusza kardynalskiego i tytułu kardynała Bazylki Sancta Maria in Trastevere (19 V), spotkania z polskim duchowieństwem zamieszkałym w Rzymie itd. wypełniły J. E. Księdzu Kardynałowi pracowicie cały okres pobytu. W dniu 19 czerwca J. E. Ksiądz Prymas powrócił z podróży witany bardzo serdecznie na trasie przejazdu do Warszawy, a następnie w samej Warszawie. Przywieziony przez Księdza Prymasa obraz Matki Boskiej Częstochowskiej poświęcony przez Papieża Piusa XII odbędzie z kolei pielgrzymkę po całym kraju.

MILLENNIUM

Przed katolicką Polską stała kwestia programowego i stopniowego realizowania Millennium. Rok wstępny 1956/57, który przyniósł z sobą dwa wielkie akty: Śluby Jasnogórskie 26 sierpnia 1956 i ich ponowienie na terenie całego kraju w dniu 5 maja 1957 r., ma przygotować naród do wielkiej rocznicy 1000-lecia chrztu Polski. Oba wielkie akty były równocześnie wprowadzeniem do pierwszego roku Wielkiej Nowenny a szczegółowy program tego roku został opracowany przez połączone komisje: Duszpasterską Episkopatu i Maryjną Millennium i zarazem uznany przez Komisję Episkopatu za obowiązujący na terenie całej Polski. W myśl programu realizowane będzie hasło: „Przyrzekamy wierność Bogu, Krzyżowi i Ewangelię, Kościołowi i Jego Pasterzom”. Dalsze hasła będą realizowane w następnych latach Nowenny aż do 1965/66 włącznie. W każdym z kolejnych lat będą ponawiane ślubowania i odbywane pielgrzymki na Jasną Górę.

Dla pierwszego roku Nowenny wspomniane komisje nakreśliły syntezę zamierzonego osiągnięcia przez pogłębienie świadomości tysiącletniego istnienia chrześcijańskiej Polski, przez pogłębienie życia religijnego, przez okazanie istnienia w narodzie polskim żywej wiary i wierności Kościołowi katolickiemu, wreszcie przez apostołskie obja-

wianie chrześcijańskiego oblicza. Do takiej syntezy mają doprowadzić następujące formy działania: 1. nauczanie parafialne (kazania kościelne, misje parafialne, odpusty), święta Matki Bożej, czytanki majowe i październikowe, pierwsze soboty miesiąca; 2. duszpasterstwo liturgiczne; 3. duszpasterstwo stanowe; 4. katechizacja rodzinna, parafialna, szkolna; 5. pielgrzymki i zjazdy; 6. prace szczególne w okresie Adwentu i Wielkiego Postu.

Nadchodzące Millennium ma przynieść także ze sobą szereg prac naukowych, aktualizujących znaczenie tego ważnego faktu i wyświetlających problemy wynikłe z chrystianizacji Polski. Z myślą o Millennium chrześcijaństwa w Polsce założył ks. Alfons Schletz w r. 1946 czasopismo „Nasza Przeszość”, w którym ukazują się studia z zakresu dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce. Zauważyć należy, iż w przeciwieństwie do kraju, w którym problem Millennium realizuje się na razie raczej po stronie inicjatywnej i słabym jeszcze echem w postaci publikowania prac naukowych, to polskie ośrodki naukowe działające za granicą (głównie we Włoszech), przystąpiły od kilku lat do mobilizacji wysiłków w tym kierunku. Owocem tychże jest wydane w Rzymie (1954—57) „Sacrum Poloniae Millennium”, które w czterech dotąd wydanych tomach, liczących po paręset stron druku, opublikowało szereg rozpraw, szkiców i materiałów historycznych, opartych w zasadzie na materiałach źródłowych znajdujących się w zbiorach zagranicznych.

BEATYFIKACJE

Polska — „Mater Sanctorum” — rozpoczęła starania o beatyfikację ks. Józefa Sebastiana Pelczara, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, biskupa przemyskiego, założyciela Zgromadzenia SS. Służebniczek Najświętszego Serca Jezusowego, powołanego dla celów apostołsko-dobroczynnych. Biskup Pelczar urodzony w 1842 r. zmarł 28 marca 1924.

Celom przyszłych beatyfikacji służą dwie prace: 1) ks. prof. A. Schletza C. M. *Siostra Róża Okęcka 1878—1932* (Kraków 1957 cz. 1. Zarys biograficzny, s. 157, 3 nrb. 8 ilustr. rozszerzone odbicie z t. VI „Naszej Przeszości”) omawiająca życie zasłużonej wizytatorki warszawskiej prowincji sióstr miłosierdzia; 2) ks. prof. St. Librowskiego artykuł o źródłach do biografii księdza biskupa Michała Kozala, który zginął męczeńską śmiercią w obozie koncentracyjnym w Dachau, drukowany w „Ateneum Kapiańskim” (z. 2. T. 55/1957). Autor podaje dotychczasową bibliografię, charakteryzuje źródła rękopiśmienne i ocenia ich wartość historyczną i kanoniczną jako materiałów do procesu beatyfikacyjnego bpa Kozala.

NOWI BISKUPI

W dniu 13 czerwca Ojciec Święty Pius XII mianował biskupa sufragana gnieźnieńskiego ks. dra Antoniego Baraniaka arcybiskupem-ordynariuszem poznańskim. Nominat urodzony w r. 1904 wstąpił do Zgromadzenia Ks. Salezjanów i święcenia kapłańskie otrzymał 3 sierpnia 1930 r. Studia wyższe, zakończone doktoratem (z prawa kanonicznego) odbył w Rzymie. Od 1933 r. był sekretarzem Księdza Prymasa A. Hlonda, a po jego zgonie Księdza Prymasa Wyszyńskiego; na tym stanowisku został mianowany 30 maja 1951 r. biskupem-sufraganem gnieźnieńskim, a po powrocie z więzienia dziekanem i prałatem infułatem kapituły gnieźnieńskiej. Ksiądz arcybiskup Baraniak jest 84. biskupem diecezji poznańskiej, która w dziejach Polski i Kościoła odegrała wielką rolę.

W dniu 28 lipca odbyła się w katedrze sandomierskiej uroczystość konsekracji nowego sufragana diecezji sandomierskiej ks. biskupa dra Piotra Gołębiowskiego. Nominat urodził się w 1902 r., uczył się w Seminarium Duchownym w Sandomierzu, od 1925 r. studiował w rzymskim Gregorianum, gdzie uzyskał dwa doktoraty (św. teologii i filozofii). W 1928 r. wrócił do kraju i sprawował tutaj szereg funkcji w życiu kościelnym Sandomierza.

W dniu 4 sierpnia odbyła się w Przemyślu konsekracja nowego sufragana diecezji przemyskiej ks. dr Stanisława Jakiela. Ksiądz biskup Jakiel urodził się w r. 1910, kształcił się w Przemyślu, Innsbrucku (1931—34) i w rzymskim Gregorianum (1935—36). Po powrocie do kraju pełnił obowiązki duszpasterskie, był notariuszem kurii przemyskiej, kapłanem biskupa-ordynariusza, uczył w liceum. Po wojnie sprawował kierownicze obowiązki w przemyskim seminarium duchownym; dnia 2 lutego 1953 został mianowany kanonikiem.

W dniu 8 września odbyła się w katedrze łódzkiej konsekracja nowego sufragana diecezji łódzkiej ks. biskupa dr Jana Fondalińskiego. Ksiądz biskup Fondaliński urodził się w r. 1900, studia filozoficzno-teologiczne odbył w Lowanium, w Uniwersytecie Jana Kazimierza (magister teologii), w Uniwersytecie Paryskim i w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (magister filozofii i doktor teologii). Podczas wojny był więźniem obozu w Dachau, potem rozwinął pracę duszpasterską we Francji. Ks. biskup Fondaliński jest autorem szeregu prac z zakresu psychologii, pedagogiki katolickiej i katechetyki.

W dniu 29 grudnia odbyła się na Jasnej Górze konsekracja biskupa-sufragana wrocławskiego ks. Andrzeja Wronki. Nominat urodził się

w r. 1897, kształcił się w Uniwersytecie Poznańskim (doktorat 1927), w latach 1928—38 był profesorem w wyższym seminarium duchownym w Gnieźnie. W 1938 r. został mianowany rektorem Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie. W okresie wojny przebywał w kraju, w dniu 15 sierpnia 1945 r. został mianowany administratorem apostolskim diecezji gdańskiej, w 1952 r. Protonotariuszem Apostolskim.

Po zgonie Księdza Wizytatora Józefa Kryski zmarłego w dniu 10 czerwca 1957 r., general Zgromadzenia Księża Misjonarzy ks. William Slattery mianował nowym wizytatorem prowincji polskiej znanego prawnika ks. dr Józefa Barona.

Ksiądz wizytator J. Baron urodził się 31 stycznia 1895 r. kształcił się w Instytucie Księża Misjonarzy, w Krakowie a następnie w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat prawa kanonicznego. W latach 1925—1930 był dyrektorem Seminarium Internum, od 1934 przebywał w Warszawie (ojciec duchowny a następnie dyrektor konwiktów Zgr. Misj.). W okresie okupacji prowadził wykłady w tajnym nauczaniu. Po wojnie pełnił obowiązki oficjela sądu bisk. w Sandomierzu i do 11 marca 1955 był rektorem Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, w okresie 1955—1957 wykładał prawo kanoniczne w Instytucie Teolog. Zgrom. Ks. Misj. na Stradomiu w Krakowie.

Biskup-sufragan łódzki Kazimierz Tomczak obchodził jubileusz 50-lecia święceń i 30-lecia sakry biskupiej (27 II 1927).

Biskup-sufragan katowicki Juliusz Bieniek obchodził w dniu 25 IV 1957 r. 25-lecie sakry biskupiej; uroczystości odbyły się częściowo w Katowicach, częściowo w Krakowie w dniu 2 maja.

W dniu 28 kwietnia 1957 r. odbyły się w Łodzi uroczystości 10-lecia sakry biskupiej i objęcia rządów w diecezji łódzkiej przez ks. biskupa Michała Klepacza.

NEKROLOGIA

W dniu 23 marca zmarł dr Juliusz Kleiner, profesor kilku uniwersytetów, ostatnio profesor historii literatury Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prof. Kleiner był świetnym uczonym i autorem szeregu fundamentalnych prac z historii literatury polskiej poświęconych Mickiewiczowi, Słowackiemu i Krasińskiemu. „Tygodnik Powszechny” w nrze 14, z 7 kwietnia drukował kilka artykułów pióra profesorów St. Piłgonia, Konrada Górskiego i St. Sawickiego, które omówiły życie i działalność naukową zmarłego uczonego.

W dniu 24 kwietnia zmarł w Krakowie po ciężkiej chorobie generał Zakonu OO. Paulinów o. Alojzy Wrzałik. Uroczysty pogrzeb odbył się w Częstochowie 27 kwietnia z udziałem Ks. Prymasa Wyszyńskiego i biskupów: Bednorza, Bernackiego, Golińskiego i Czajki.

W dniu 31 maja zmarł wybitny poeta polski Leopold Staff, którego 50-lecie twórczości święcono przed paroma laty. Zgon nastąpił w Skarżysku-Kamiennej u ks. mgra Antoniego Boratyńskiego, z którym poeta przyjaźnił się i u którego zwykle spędzał wakacje letnie. Pogrzeb z kościoła Św. Krzyża w Warszawie na cmentarz powązkowski prowadził ks. bp Niemira.

W dniu 10 czerwca zmarł w Krakowie po dłuższej chorobie w wieku 88 lat ks. Józef Kryśka wizytator Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księża Misjonarzy (do której należą wiceprowincje Brazylia i USA). Ksiądz Józef Kryśka urodził się 12 listopada 1869 r. w Pawłowicach (Górny Śląsk); do Zgromadzenia Ks. Misjonarzy wstąpił 8 września 1887 r. (śluby 1889). Kształcił się w Instytucie Teolog. Księża Misjonarzy i w Uniwersytecie Jagiellońskim. Wyświęcony w 1894 r. pełnił obowiązki dydaktyczne w wspomnianym Instytucie, był superiorem Domu Stradomskiego, a od 1925 r. aż do dnia śmierci wizytatorem Polskiej Prowincji Zgr. Misjonarzy; jego staraniem powstały dwie misje w Chinach (misja w Shunteh zorganizowana została w 1941 jako diecezja). Uroczysty pogrzeb Ks. J. Kryski, poprzedzony egzekwiami w kościele na Stradomiu, odbył się na cmentarzu rakowickim w Krakowie w dniu 13 czerwca.

W dniu 16 czerwca zmarł w Warszawie w wieku 60 lat ks. dziekan Stefan Kowalczyk, dyrektor Biblioteki Archidiecezjalnej, kapelan (płk) W. P. i Wikariusz Generalny Biskupa Polowego w okresie Powstania Warszawskiego 1944 r.

W dniu 8 sierpnia zmarł ks. prof. dr Jan Czuj, ostatnio rektor Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Po studiach w Uniwersytecie Jagiell. (1908—1912) i w rzymskim Gregorianum (1920—1922) rozwinął niezwykle ożywioną działalność dydaktyczną najpierw w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (gdzie wykładał patrologię i homiletikę 1922—1929), następnie na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego skąd w r. 1954 przeszedł do Akademii Teologii Katolickiej i pełnił obowiązki jej rektora. Obok zajęć profesorskich ks. Czuj działał także na niwie parlamentarnej jako poseł na Sejm R. P. w latach 1925—1935. Ks. prof. Czuj jest znany od 1929 r. jako tłumacz

i wydawca dzieł ojców Kościoła, które miały szereg wydań; z zakresu nomiletyki wydał podręcznik *Wymowa kościelna* (1935).

W dniu 11 sierpnia zmarł uczony światowej sławy, wynalazca szczepionki antytyfusowej, prof. dr Rudolf Weigl, ostatnio profesor Uniwersytetu Poznańskiego. Poprzednio był profesorem Uniwersytetu Jana Kazimierza a potem Uniwersytetu Jagiell. Wynalazek prof. Weigla posiada niezwykle doniosłe znaczenie dla ludzkości i uratował życie wielu tysiącom ludzi. Prof. Weigl posiadał najwyższe odznaczenia szeregu krajów, a także i odznaczenia papieskie.

W dniu 23 sierpnia zmarł w Zakopanem (pochowany w Krakowie w dniu 27 VIII) dr Ludwik Piotrowicz, profesor zwyczajny historii starożytnej na Wydziale Filozof. Hist. Uniwersytetu Jagiell. Zmarły należał do wybitnych przedstawicieli tej gałęzi nauki nie tylko w Polsce; Uniwersytetowi Jagiell. oddał znakomite usługi jako profesor organizator i wieloletni prezes komisji egzaminów magisterskich, a w okresie okupacji jako realizator czynnej pomocy profesorom innych uczelni polskich; Prof. P. pełnił naczelne funkcje w RGO, był prezesem Naukowego Instytutu Katolickiego w Krakowie, przed wojną był kuratorem akademickiego „Odrodzenia”.

W dniu 11 września zmarł długoletni (od 1907 r.) bibliotekarz Biblioteki Jagiellońskiej dr Wojciech Gielecki, znany historyk filozofii.

W dniu 27 listopada zmarł biskup-sufragan i wikariusz generalny diecezji kieleckiej ks. bp Franciszek Sonek.

OŚWIATA

W dniu 10 października odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w obecności Księdza Prymasa Wyszyńskiego, szeregu biskupów, delegata Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i in. Obszerne sprawozdanie wygłosił rektor KUL-u ks. prof. M. Rechowicz, kreśląc położenie i warunki pracy KUL-u, jego potrzeby i zadania. KUL liczy 221 pracowników naukowych i 1507 studentów (najwięcej na Wydz. Nauk Human. — 759, najmniej na Wydz. Prawa Kanon. — 51). Podczas inauguracji wygłosił przemówienie Ksiądz Prymas Wyszyński, zwracając uwagę głównie na zrozumienie przez studentów obowiązków jakie na nich ciąży podczas studiów i zadań jakie czekają w służbie narodu. Wykład inauguracyjny pt.

Geneza i zakres pomocy prawnej w studium procesowym sędziowskiego orzekania wygłosił ks. doc. dr St. Płodzień.

*

Uchwałą Senatu KUL został utworzony w 1956 r. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy Bibliotece Głównej KUL. Kierownikiem Ośrodka został mianowany ks. Eugeniusz Reczek T.J. Ośrodek nie zajmuje żadnej nadrzędnej pozycji w stosunku do muzeów, archiwów i bibliotek kościelnych. Jego rola jest raczej doradczą i naukowo-instruującą poprzez zjazdy, kursy, szkolenie, synchronizację wytycznych i planów oraz gromadzenia materiałów naukowych.

W dniach 26 i 27 czerwca 1957 odbył się pod egidą Ośrodka na Jasnej Górze Pierwszy Zjazd Archiwistów, Bibliotekarzy i Muzeologów Kościelnych, w którym wzięło udział kilkadziesiąt osób. Na 5 posiedzeniach plenarnych i na 3 komisyjnych omówiono szereg aktualnych zagadnień z dziedziny kościelnego bibliotekarstwa, muzeologii i archiwistyki. Ośrodek będzie wydawał własny organ „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (kwartalnik), gdzie znajdują się prace konstrukcyjne i edytorskie, wskazówki, wymiana doświadczeń, spostrzeżenia itp. Zjazd wykazał kiepski stan zbiorów archiwalnych i muzealnych do czego przyczyniła się w znacznej mierze ostatnia wojna; podjęto szereg rezolucji celem ustalenia norm organizacyjnych, personalnych i finansowych; dalej koniecznej potrzeby porządkowania posiadanych zbiorów, inwentaryzowania, mikrofilmowania i udostępniania.

*

W dniach 1—6 lipca w Bibliotece KUL odbył się kurs bibliotekarski dla siostr zakonnych (15 godzin wykładów i 20 godzin ćwiczeń).

*

W dniach 27—29 sierpnia odbyły się w KUL-u wykłady dla duchowieństwa pt. Rola kobiety w Kościele. Prelegentami byli: Ksiądz Prymas Wyszyński, bp Bensch, bp Bednorz, ks. prof. Journet, ks. prof. Poplatek, ks. doc. Wojtyła, ks. dr Zieja, prof. dr Natalia Han-Ilglewicz, doc. L. Małunowicz, asyst. mgr Jasińska i mgr St. Sawicki. Uczestnicy kursu zapoznali się z ekspozycjami Wystawy Hagiograficznej; w kościele akademickim odbywały się codzienne konferencje i rekolekcje kapłańskie prowadzone przez ks. bpa Kominka.

*

W dniach 2—14 września odbył się w Lublinie kurs bibliograficzny mający praktyczny charakter, na którym szereg wykładów wygłosili pracownicy Instytutu Bibliograficznego przy Bibliotece Narodowej w Warszawie.

*

Przy KUL-u rozpoczęło działalność zorganizowane w 1956/57 4-letnie Studium muzyki kościelnej, mające podwójny charakter: studium zawodowe (dostarczenie absolwentów-muzyków kościelnych), studium naukowe przygotowujące kandydatów do samodzielnych badań i opracowywania zabytków polskiej muzyki kościelnej. Przyjęcie na studium naukowe uzależniono od ukończenia I. roku studium zawodowego. Kierownikiem studium jest ks. prof. Hieronim Feicht C. M.

*

W dniu 16 stycznia odbyło się w Krakowie walne zebranie Naukowego Instytutu Katolickiego; prezesem został wybrany prof. dr Ludwik Piotrowicz, wiceprezesem ks. prof. A. Klawek, skarbnikiem mec. Mazanek, sekretarzem mec. Synowiec, do zarządu weszła nadto Hanna Malewska. Planowane przez zarząd prace mają objąć serię wykładów z zakresu filozofii chrześcijańskiej.

*

W dniu 5 czerwca erygowano we Wrocławiu Naukowy Instytut Katolicki, którego rektorem został ks. dr Paweł Latusek. Instytut będzie się składać z następujących wydziałów:

Wyższej Kultury Religijnej (3-letni) dla osób świeckich i zakonnych jako prelegentów w instytucjach kościelnych, prowadzących systematyczne rozszerzanie wiedzy i kultury religijnej katolików przez wykłady i pogłębianie życia duchowego. W programie zostały uwzględnione następujące przedmioty: filozofia, teologia dogmatyczna i moralna, apologetyka, Pismo Św. Starego i Nowego Testamentu, historia Polski, prawo kanoniczne, liturgia, ascetyka, apostołstwo świeckich, katolicka nauka społeczna, kultura chrześcijańska codziennego życia i wiadomości ze świata katolickiego.

Wydział Katechetyczny (2 letni) na stopniu niższym i wyższym; zadaniem jego jest kształcenie kwalifikowanych katechetów i katechetek (świeckich i zakonnych) do nauczania religii w szkołach podstawowych i zawodowych.

Wydział Społeczny.

Biskup wrocławski ks. Kominek wydał w dniu 5 czerwca kanoniczny dekret erekcyjny, podporządkowujący NIK jurysdykcji Ordynariatu Wrocławskiego. Inauguracja NIK-u odbyła się dnia 11 października.

*

W dniu 18 września odbyła się w Krakowie na Stradomiu inauguracja roku szkolnego Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy istniejącego na prawach państwowych od czterdziestu ośmiu lat; zarazem był to kolejny 226 rok szk. od erekcji Seminarium Stradomskiego. Inauguracja objęła przemówienie ks. wizytatora J. Barona, prefekta studiów ks. dr Fr. Brachy oraz wykład inauguracyjny (*lectio brevis*)

ks. dra L. Stefaniaka. Jak wynika z przemówienia (a zarazem i sprawozdania) ks. prefekta Brachy, Instytut posiada 16 profesorów, a na rok 1957/58 wpisało się 142 kleryków (na wszystkich latach studiów). Uczęszczają tu członkowie następujących zgromadzeń i zakonów: misjonarze, pijarzy, reformaci, michaelici, zmartwychwstańcy, kanonicy regularni, paulini i bonifratrzy.

Instytut spełnia ważną rolę w kształceniu kleru i osiąga na tym polu doskonałe wyniki.

ZJAZDY, JUBILEUSZE, PIEGRZYMKI, UROCZYŚĆCI

Pod wysokim protektoratem Księdza Prymasa odbył się w klasztorze OO. Dominikanów w Krakowie w dniach 28 i 29 maja III-ci Zjazd Mariologów Polskich. Na dwudniowych konferencjach zostały wygłoszone następujące referaty (i dyskusje): ks. E. Haratym TJ.: *Pojęcie biblijne odkupienia*; ks. J. Janczak TJ.: *Pojęcie objawienia obiektywnego i subiektywnego*; ks. Weron pallotyn: *Najnowsze kierunki mariologii*; o. E. Hebda OCD.: *Teologia o pośrednictwie Matki Najświętszej, od początku do w. XVIII*; ks. Fr. Bracha CM.: *Teologowie polscy o pośrednictwie Matki Najświętszej od w. XVII—XX*; o. J. Domański OFFConv.: *Niepokalana a o. Maksymilian Kolbe*.

W dniach 29 i 30 czerwca odbył się w Kurozwękach jubileusz 800-lecia istnienia tamtejszego kościoła zbudowanego w w. XII, przebudowanego w XV w. a zniszczonego w czasie ostatniej wojny.

W dniu 19 maja odbyła się na Jasnej Górze pielgrzymka akademików z 14 frotowisk akademickich polskich, która odnowiła śluby jasno-górskie.

W dniu 30 czerwca odbyła się pod protektoratem Księdza Prymasa Wyszyńskiego pielgrzymka nauczycielstwa polskiego na Jasną Górę, licząca z górą 10 tysięcy osób. Do zebranych wygłosił przemówienie Ksiądz Prymas, który mówił o powołaniu i pracy nauczycielstwa polskiego, oraz o roli i zadaniach rodziny, Kościoła i państwa w wychowaniu dzieci i młodzieży. Z kolei nauczycielstwo odnowiło Śluby Jasnogórskie i odbyło Drogę Krzyżową.

W dniach 25 i 26 sierpnia odbyły się na Jasnej Górze uroczystości związane z obchodem rocznicy Ślubów Narodu Polskiego i pierwszą rocznicą Wielkiej Nowenny. W uroczystościach wziął czynny udział Ksiądz Prymas Wyszyński w gronie 20 biskupów polskich.

W dniu 3 listopada odbyła się na Jasnej Górze pod protektoratem Księdza Prymasa Wyszyńskiego pierwsza ogólnopolska pielgrzymka prawników-katolików. Kazanie na temat *Miłość-prawda-sprawiedliwość* wygłosił Ksiądz Prymas Wyszyński; pielgrzymkę zakończyło kazanie księdza biskupa Czajki. Zebrani wysłuchali trzech referatów wygł. przez ks. biskupa Golińskiego, adwokata N. Budkę i prof. dr Władysława Woltera.

W dniu 1 grudnia odbyła się na Jasnej Górze pielgrzymka lekarzy i psychologów współpracujących z lecznictwem, podczas której wygłoszono konferencje na temat etyki lekarskiej. Na zakończenie odbyła się Droga Krzyżowa i nabożeństwo.

W dniu 8 grudnia odbyła się na Jasnej Górze pielgrzymka księży kieleckich pod przewodnictwem biskupa Cz. Kaczmarka. Po poświęceniu i zawieszeniu dziękczynnego wotum w kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej, ks. biskup Kaczmarek wygłosił kazanie i odprawił mszę św. przed Cudownym Obrazem.

W dniu 17 sierpnia rozpoczęły się w Krakowie parodniowe centralne uroczystości ku uczczeniu 700-lecia śmierci św. Jacka Odrowąża. Kulminacyjnym punktem uroczystości były: suma celebrowana w dniu 18 sierpnia przez Księdza Prymasa Wyszyńskiego, z kazaniem ks. biskupa Kowalskiego, oraz parogodzinna olbrzymia procesja z relikwiami św. Jacka z kościoła OO. Dominikanów na Wawel i z powrotem do kościoła.

Uzupełnieniem tych uroczystości była wystawa urządzona na terenie klasztoru OO. Dominikanów, która zilustrowała życie i działalność św. Jacka i kult jego osoby szerzony od wieków za pośrednictwem rzeźby, malarstwa i grafiki; wystawiono też cenne inkunabuły, archiwalia, dokumenty królewskie i papieskie bulle.

Na uroczystości krakowskie przybył specjalnie z Rzymu General Zakonu Dominikanów o. Michał Browne.

Poza Krakowem okazałe uroczystości Jackowe odbyły się w Odrowążu, Kamieniu Śląskim, Bytomiu i w Gdańsku. Na terenie zaś wszystkich parafii w kraju zaznajomiono w kazaniach ogół wiernych z życiem i działalnością św. Jacka.

Druga uroczystość ku czci św. Jacka odbyła się 13 października w krakowskiej Filharmonii, gdzie przemówienie wstępne wygłosił o. Paweł Kielar, referat wygłosił ks. biskup Kominek; w części artystycznej śpiewał chór alumnów oraz chór i orkiestra Filharmonii; wśród obecnych na sali byli ks. arcybiskup Baziak i biskup sufragan katowicki Bieniek.

Księży Pallotyni — Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, zostało założone we Włoszech w r. 1835 przez ks. Wincentego Pallotiego z zadaniem szerzenia apostolstwa wszystkich katolików zarówno świeckich jak i duchownych. Do Polski idee Księży Pallotynów przeszczepił w r. 1907 ks. A. Majewski i rozwinął je głównie na terenie archidiecezji łwowskiej, gdyż w innych stronach kraju natrafił na trudności. Pallotyni polscy rozwijają ożywioną działalność apostolską zarówno w kraju jak i ośrodkach zagranicznych zamieszkałej tam Polonii, głównie w USA, we Francji i w Niemczech. Praca apostolska biegnie w dwóch kierunkach: przez apostolstwo prasy (masowe wydawnictwa książkowe, kalendarze) i przez duszpasterstwo zwyczajne i nadzwyczajne (misje i rekolekcje). Głównymi ośrodkami działalności pallotynów polskich są obecnie Poznań, Warszawa i Oltarzew.

W związku z jubileuszem pallotynów ukazał się rzeczowy artykuł ks. Franciszka Bogdana SAC, pt. *50 lat działalności Pallotynów w Polsce* („Ateneum Kapłańskie”, 1957, z. 3. listopad—grudzień).

Zasłużony na polu kształcenia dziewcząt Zakon Sióstr Urszulanek obchodził jubileusz stulecia sprowadzenia tego zakonu do Polski. Po prześladowaniach w zaborze pruskim, zakon przeniósł się do Galicji, gdzie w Tarnowie i w Krakowie urszulanki założyły swoje zakłady naukowe (szkolnictwo podstawowe i średnie). Dziejom pierwszych urszulanek na ziemiach polskich poświęciła swe studium M. Beatrix Banaś („Nasza Przeszłość” T. VI, 1957). Wydawnictwo św. Wojciecha w Poznaniu opublikowało pracę M. Alojzy Bańkowskiej o założycielce zakonu św. Anieli Merici (zmarłej w 1540 r.).

W r. 1957 upłynęło 50 lat od założenia w Przemyślu przez bpa Pelczara placówki salezjańskiej, której pierwszym przełożonym był późniejszy kardynał i prymas Polski ks. A. Hlond.

WYDAWNICTWA

„Ateneum Kapłańskie” zasłużone czasopismo teologiczne, wychodzące od roku 1909, zostało po niedawnej paroletniej przerwie wznowione w styczniu 1957 r. i będzie ukazywać się jako dwumiesięcznik tj. sześć zeszytów rocznie. Pierwszy zeszyt (styczniowy) poświęcono Królowej Polski i scharmonizowano z tą tematyką szereg artykułów i recenzji, aktualizując je także do obecnej chwili. Treść zeszytu poprzedza list Księdza Prymasa Wyszyńskiego, wyrażającego głęboką radość, iż „Ateneum Kapłańskie”, mające tak chlubną przeszłość za sobą i zasługi w polskiej nauce teologicznej, znowu, po latach przerwy, podjęło dalszą pracę.

Podobnie zostało wznowione przez OO. Redemptorystów wydawanie przeglądu ascetyczno-duszpasterskiego „Homo Dei”, który wychodził jako dwumiesięcznik. Rok 1957 jest rokiem jubileuszowym tego wydawnictwa, które ukazuje się już 25 lat i wypełniało zawsze te szczytne zadania, które i teraz przyświecają jego redakcji: „podtrzymywać w duchowieństwie ducha Apostolstwa Chrystusowego w miłości wszystkich braci w służbie dla dobra wspólnego w pokoju serc i umysłów. Będzie to najlepszym wykonaniem naszej misji kapłańskiej, a równocześnie najlepszą przysługą oddaną Ojczyźnie”. Błogosławieństwa na dalszą drogę udzielił redakcji Ksiądz Prymas Wyszyński (opubl. „Homo Dei” nr 3, 1957, maj—czerwiec).

Kuria Biskupia w Gdańsku-Oltwie wydaje „Miesięcznik Diecezjalny Gdański”, mający charakter informujący społeczeństwo tej diecezji o rozporządzeniach papieskich i władz duchownych w kraju.

Sekcja Biblijno-Liturgiczna Polskiego Towarzystwa Teolog. w Krakowie przystąpiła do dalszego wydawania dwumiesięcznika „Ruch Biblijny i Liturgiczny”.

Wznowiono również cały szereg innych periodyków i czasopism jak: „Biblioteka Kaznodziejska” (Poznań), „Wiadomości Urzędowe Kurii Biskupiej Śląska Opolskiego” (Opole), „Znak” (Kraków), „Tygodnik Powszechny” (Kraków, w dawniejszej redakcji sprzed 1953 r.), „Gorzowskie Wiadomości Kościelne” (Gorzów) i inne.

Staraniem Instytutu Teologicznego Ks. Misjonarzy w Krakowie i Wydawnictwa Diecezjalnego Św. Krzyża w Opolu, zostanie wydane pełne, trzypięciotomowe dzieło ks. dr Fr. Bączkowieza C. M.: *Prawo Kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*. Dotychczas ukazały się dwa tomy przygotowane do druku i uzupełnione przez ks. dra Józefa Barona i ks. dra Władysława Stawinogę. Tom I obejmuje wstęp do prawa kanonicznego oraz wykład 1. i 2. księgi Kodeksu Prawa Kanonicznego. Tom drugi stanowi komentarz do trzeciej księgi Kodeksu. W najbliższym czasie ukaże się tom III.

RATOWANIE ZABYTEKÓW

Na terenie całego kraju obserwuje się szlachetne wysiłki uratowania od zagłady niszczących zabytków, sięgających często swymi początkami głębokiego średniowiecza. Służą temu organizowane tzw. tygodnie ochrony zabytków inicjowane przez Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków. Do tej akcji zostały również zaproszone poszczególne kurie biskupie, by wzięły udział w popularyzowaniu idei zapo-

biegania katastrofalnej sytuacji zabytków na ziemiach polskich. Na tym też tle zaktualizowano Rozporządzenie Prezydenta RP. z 1928 r. dotyczące ochrony zabytków. Naczelne miejsce zajmują tu wszelkiego rodzaju architektoniczne obiekty o charakterze sakralnym, które znajdują się zarówno po wielkich ośrodkach jak i miasteczkach czy starych wsiach. Sztab konserwatorów-plastyków w różnych stronach kraju prowadzi swoje prace, przynoszące często ważne i cenne odkrycia mające wielkie znaczenie dla nauki. Pracom tym zostały poddane całe kościoły wzgl. ich zagrożone partie (kaplice, rzeźby na ołtarzach i krużgankach, malowidła freskowe itp.). M. in. zabiegom konserwatorsko-renowacyjnym został poddany słynny ołtarz Wita Stwosza, który po dłuższej nieobecności, wrócił wreszcie na swoje miejsce w głównym ołtarzu Kościoła Mariackiego w Krakowie; montaż ołtarza zakończono 10 sierpnia 1957 r.

W Nysie dobiegają końca prace renowacyjne zniszczonej prawie całkowicie w czasie ostatniej wojny katedry św. Jakuba, której zostanie przywrócona dawna świetność. Świątynia, która swymi początkami sięga 1015 r. zwana była katedrą biskupów wrocławskich i należy do najstarszych na ziemiach polskich.

W jednym z najstarszych kościołów krakowskich pod wezwaniem św. Katarzyny na Kazimierzu, poddano odnowieniu cenne freski w krużgankach.

W kościele OO. Dominikanów prowadzi się w kaplicy Myszkowskich prace zabezpieczające; odnawia się także zniszczony dwór biskupów krakowskich w Prądniku Białym pod Krakowem, wzniesiony przez bpa Samuela Maciejewskiego w r. 1547.

Cenne polichromie odnowiono w zabytkowych kościołach z XVI w. we wsiach Gorębleń i Łaszew w powiecie wieluńskim, w Twarkowie k. Raciborza (XVII/XVIII w.) i w szeregu innych.

RÓŻNE

W Bydgoszczy zorganizowano w lipcu objazdową wystawę współczesnej grafiki religijnej, na którą nadesłano prace 25 autorów. Zadaniem wystawy było upowszechnienie sztuki religijnej wśród społeczeństwa Ziemi Pomorskiej.

W Radomiu otwarto wystawę obrazów ks. Władysława Paciaka, absolwenta Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i magistra historii sztuki U. J.

Z końcem września i z pocz. października odbył się we Wiedniu V. Światowy Kongres Prasy Katolickiej, na który przybyli dziennikarze katolicy z 30 krajów m. in. i z Polski.

W dniu 7 lipca odbył się w Górze Duchackiej k. Poznania I. Ogólnopolski Zjazd Filatelistów — zbieraczy znaczków o motywach religijnych, połączony z wystawą zbiorów prywatnych znaczków: „Państwo Watykańskie”, „Rok Maryjny”, „Muzyka Kościelna”, „Ołtarz Wita Stwosza” i in.

W Paryskim Instytucie Katolickim odbyła się doroczna wystawa książki katolickiej. W Warszawie, Krakowie i Wrocławiu odbyła się w ciągu września i października, wystawa książki austriackiej, zorganizowana przez Związek Austriackich Wydawców reprezentujących kilkadziesiąt firm wydawniczych. Ukazano szereg pięknych i cennych wydawnictw z różnych zakresów wiedzy; bogato był reprezentowany dział religii katolickiej.

Po latach pobytu na obczyźnie wróciła do kraju Zofia Kossak-(Szczycka)-Szatkowska, znakomita autorka szeregu realistycznych powieści historycznych, cieszących się niesłabnącym powodzeniem. W kilku miastach zorganizowano spotkania z autorką, którą witano b. serdecznie.

W maju został powołany na nowo do życia Instytut Śląski z siedzibą w Opolu, w miejsce zlikwidowanego przed paroma laty tegoż Instytutu w Katowicach. Uchwalono nowy statut i wybrano Radę Naukową; dyrektorem Instytutu wybrano doc. dra Romana Lutmana.

W r. 1957 szereg miast polskich święciło jubileusze swego powstania. Stary Sącz — miasto św. Kingi święcił w lipcu 700-lecie swego istnienia. Podobny jubileusz obchodził Kraków, w związku z tym ukazała się monografia *Rzeczpospolita Krakowska. Okres od 1915 do 1830*. T. I. s. 424, wzorowo opracowana przez prof. U. J. dr Szczyńskiego Wacholza.

OO. Franciszkanie w Kaliszu święcili 700-lecie sprowadzenia tego zakonu do Kalisza. Jubileusz 600-lecia obchodził Łańcut.

Grupa Polonii przybyła z Kanady i z USA, bawiąca w Polsce z pielgrzymką w drugiej połowie czerwca, złożyła na ręce Księdza Prymasa Wyszyńskiego, cenny dar w postaci tzw. „bomby kobaltowej — Cobalt 60”, leczącej raka, którą Ksiądz Prymas przekazał Instytutowi Onkologii w Warszawie.

W dniu 23 października odbyło się w Krakowie doroczne walne zebranie Polskiego Towarzystwa Teologicznego, na którym wybrano nowe władze; prezesem został ks. prof. dr K. Klószak, wiceprezesem o. dr Joachim Bar OFM.

Senat Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego powołał do życia specjalną Komisję Jubileuszową w związku z nadchodzącą rocznicą 600-lecia erekcji uczelni.

Zasłużona w szerzeniu kultury narodowej Biblioteka im Hieronima Łopacińskiego w Lublinie święciła w czerwcu 50-lecie swego istnienia. Wydana księga pamiątkowa zilustrowała dotychczasowe osiągnięcia Biblioteki; szereg jej pracowników został odznaczony orderami i nagrodami pieniężnymi.

W „Wiadomościach Archidiecezjalnych Warszawskich” nr 8, 1957, ogłoszono z rękopisu ciekawy przyczynek do życia zmarłego w r. 1955 arcybiskupa-metropolity wileńskiego Romualda Jalbrzykowskiego: „Reguła przyszłego życia mego duchownego napisana w przededniu przyjęcia święceń kapłańskich”. Notatka została odnaleziona i podana przez ks. R. Kołakowskiego, wikarego parafii Falenica. „Wiadomości Arch. Warsz.” drukują godną uwagi serię artykułów historycznych pt. „Z historii archidiecezji”, które przynoszą szereg ciekawych przyczynków, opartych na poszukiwaniach źródłowych. W nr 7 „Wiadomości” ukazał się szczegółowy artykuł biograficzny poświęcony zmarłemu w r. 1954 rektorowi Aleksandrowi Wóycickiemu.

W dniach 23—28 kwietnia odbył się w Częstochowie „Tydzień Myśli Katolickiej”, obejmujący cykl odczytów i urządzony staraniem częstochowskiego Oddziału Towarzystwa Przyjaciół KUL.

W dniach 6—13 października odbył się dorocznym zwyczajem XIII Tydzień Miłosierdzia realizowany pod hasłem „Pomóż Bliźniemu w każdej potrzebie”. Głównymi założeniami Tygodnia było włączenie jego toku do ogólnego planu duszpasterskiego i działanie w myśl Słubów Jaanogórskich (troska o dzieci i młodzież, realizacja zasad chrześcijańskiego miłosierdzia w duchu polskiej tradycji charytatywnej).

Karol Lewicki

